

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 201/2016-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 171/2013 z 19. septembra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 43 Cob 171/2013 z 19. septembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sa týka konania vedeného Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 65 Cb 18/2012. V predmetnom

konaní sa obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), žalobou podanou proti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), proti sťažovateľovi ako žalovanému v 2. rade a proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný v 3. rade“; spolu ďalej len „žalovaní“), domáha určenia, že zmluva o dielo je neplatná, eventuálne, že žalobca nemá povinnosť voči žalovanému v 3. rade a že povinnosť žalobcu voči žalovanému v 1. rade zanikla.

Sťažovateľ v sťažnosti bližšie špecifikuje predmet konania vedeného pod sp. zn. 65 Cb 18/2012 okresným súdom, pričom uvádza, že žalobca sa domáha

- určenia neplatnosti zmluvy o dielo zo 17. júla 2008 uzavretej medzi žalobcom a sťažovateľom,

- určenia, že zanikla jeho povinnosť zaplatiť žalovanému v 1. rade províziu vo výške 3 % z poskytnutých nenávratných finančných prostriedkov Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo hospodárstva“) vyplývajúcu zo zmluvy o sprostredkovaní z 15. apríla 2008 uzavretej medzi žalobcom a žalovaným v 1. rade,

- určenia, že nemá povinnosť zaplatiť žalovanému v 3. rade dodatočnú podielovú odmenu vo výške 6 % z poskytnutých nenávratných finančných prostriedkov ministerstvom hospodárstva vyplývajúcu zo zmluvy o dielo zo 17. júla 2008 v spojení so zmluvou o postúpení pohľadávky medzi sťažovateľom a žalovaným v 3. rade, ako aj

- určenia, že zanikla jeho povinnosť zaplatiť žalovanému v 3. rade províziu vo výške 3 % z poskytnutých nenávratných finančných prostriedkov ministerstvom hospodárstva vyplývajúcu zo zmluvy o sprostredkovaní uzavretej medzi žalobcom a žalovaným v 3. rade.

Následne sťažovateľ poukazuje na to, že sťažovateľ a žalovaný v 3. rade majú sídlo v obvode Okresného súdu Bratislava I a žalovaný v 1. rade má sídlo v obvode okresného súdu. V predmetnom konaní sťažovateľ podal námietku miestnej nepríslušnosti z toho dôvodu, že *„žalobca sa žalobou zo dňa 29. 2. 2012 domáha určenia zániku povinnosti zo zmluvy o sprostredkovaní zo dňa 15. 4. 2008 voči žalovanému 1/ a neplatnosti zmluvy o dielo zo dňa 17. 7. 2008 voči žalovaným 2/ a 3/. Zo skutkových okolností opísaných v žalobnom návrhu vyplýva, že žalobca žaluje dve vzájomne nesúvisiace veci týkajúce sa*

odlišných účastníkov. Tak ako žalovaný 1/ nie je zmluvnou stranou zmluvy o dielo zo dňa 17. 7. 2008, tak ani žalovaný 2/ a žalovaný 3/ nie sú zmluvnými stranami zmluvy o sprostredkovaní zo dňa 15. 4. 2008.“.

O námietke miestnej nepríslušnosti rozhodol okresný súd uznesením č. k. 65 Cb 18/2012-44 z 27. marca 2013 tak, že ju zamietol.

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 19. septembra 2013 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil. Sťažovateľ poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia, pričom uvádza:

„Odvolací súd rozhodol na základe úvahy, že nakoľko je tu skutková súvislosť žalovaných vecí predpokladaná ust. § 112 ods. 1 O. s. p. pre spojenie vecí na spoločné konanie a nakoľko si žalobca pre podanie žaloby všeobecný súd žalovaného 1/, t. j. Okresný súd Banská Bystrica ako jeden z dvoch miestne príslušných súdov, je daná miestna príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica pre konanie a rozhodnutie oboch vecí. Krajský súd v Banskej Bystrici videl skutkovú súvislosť v tom, že právo na províziu sprostredkovateľa zo zmluvy o sprostredkovaní je v zmysle tvrdení uvedených v žalobe viazaná na výsledok činnosti zhotoviteľa zo zmluvy o dielo (včasné predloženie úspešnej projektovej žiadosti), posúdenie nároku sprostredkovateľa zo zmluvy o sprostredkovaní bude súvisieť s činnosťou zhotoviteľa a s vyhodnotením, či zhotoviteľ riadne splnil svoj záväzok, čím by bolo založené právo na získanie provízie pre sprostredkovateľa zo zmluvy o sprostredkovaní.“

Z odôvodnenia uznesení okresného súdu a krajského súdu takto vyplýva, že námietku miestnej príslušnosti neakceptovali z dôvodu, že medzi oboma uplatňovanými nárokmi – vyplývajúcimi zo zmluvy o dielo zo 17. júla 2008 a zo zmluvy o sprostredkovaní z 15. apríla 2008 existuje vzájomná vecná súvislosť. Sťažovateľ s týmto právnym záverom konajúcich súdov nesúhlasí a tvrdí, že medzi oboma nárokmi neexistuje vzájomná vecná súvislosť. V tejto súvislosti ďalej argumentuje:

„Žalovaný 2/ v odvolaní poukázal na tú skutočnosť, že predmetom zmluvy o sprostredkovaní medzi žalobcom a žalovaným 1/ bol záväzok žalovaného 1/ vyvíjať

činnosť smerujúcu k tomu, aby žalobca mal príležitosť uzavrieť zmluvu o dielo s treťou osobou. Záväzkom žalovaného I/ teda bolo len zabezpečenie možnosti uzatvorenia takejto zmluvy. Krajský súd v Banskej Bystrici pri posudzovaní skutkových súvislostí oboch zmlúv (zmluvy o dielo a zmluvy o sprostredkovaní) vychádzal z tvrdení žalobcu uvedených v žalobnom návrhu. Nie je potom zrejmé na základe akých skutočností dospel ku konštatovaniu, že právo na províziu sprostredkovateľa zo zmluvy o sprostredkovaní je viazané na výsledok činnosti zhotoviteľa. Žalobca v bode III.1 žalobného návrhu cituje časť zmluvy o sprostredkovaní, v zmysle ktorej sa žalobca (ako záujemca) zaplatí žalovanému I/ (ako sprostredkovateľovi) províziu vo výške 3 % z Ministerstvom hospodárstva poskytnutých nenávratných finančných prostriedkov v roku 2009. Podmienkou vyplatenia provízie teda nebolo uzatvorenie zmluvy o dielo, ale iba skutočnosť či žalobcovi boli v roku 2009 poskytnuté nenávratné finančné prostriedky. Absencia súvisu so zmluvou o dielo vyplýva aj z tvrdenia žalobcu, že záväzkom žalovaného I/ zo zmluvy o sprostredkovaní bolo vyvíjanie činnosti smerujúcej k tomu, aby mal žalobca príležitosť uzavrieť zmluvu o dielo s treťou osobou...

Krajský súd v Banskej Bystrici odôvodnil svoje rozhodnutie aj poukázaním na zásadu hospodárnosti konania, v rozpore s ktorou by bolo posudzovanie častí žalobného návrhu rôznymi súdmi, čo by nevyhnutne viedlo k nadbytočnému dvojitému dokazovaniu. K tomuto záveru dospel Krajský súd v Banskej Bystrici napriek tomu, že v tom istom rozhodnutí tvrdí, že nie je nie je vylúčené, že znenie zmluvy o dielo umožní rozhodnúť aj bez analýzy zmluvy o sprostredkovaní, čo však v čase kedy rozhodoval o odvolaní sťažovateľa nebolo zrejmé. Krajský súd v Banskej Bystrici pri posudzovaní skutkových súvislostí oboch zmlúv (zmluvy o dielo a zmluvy o sprostredkovaní) vychádzal z tvrdení žalobcu uvedených v žalobnom návrhu. Nie je potom zrejmé na základe akých skutočností dospel ku konštatovaniu, že právo na províziu sprostredkovateľa zo zmluvy o sprostredkovaní je viazané na výsledok činnosti zhotoviteľa.

Na základe vyššie uvedeného možno vyvodiť záver, že obe zmluvy majú spoločné len jedno, týkajú sa podnikateľskej činnosti žalobcu. Táto spojitosť sama osebe nemôže predstavovať právny základ pre postup podľa § 11 ods. 2 O. s. p. Postup kedy žalobca bez zjavných súvisiacich skutkových okolností v žalobe označí viacero subjektov na strane odporcu, ktorých sídla (prípadne bydliská) sa nachádzajú v rôznych územných obvodoch

všeobecných súdov a následne podá žalobu na jednom z nich podľa vlastnej úvahy je podľa názoru sťažovateľa konaním in fraudem legis. Nie je predsa účelom ustanovenia § 11 ods. 2 O. s. p. umožniť žalobcovi vykonanie voľby miestne príslušného súdu na základe svojvoľného označenia viacerých odporcov. Na zneužívanie práva voľby súdu už poukázala aj odborná verejnosť (článok na portáli najpravo.sk: <http://www.najpravo.sk/clanky/novy-fenomen-vyber-si-svoj-sud.html?print=1>). Ak by súdy pripustili takéto zneužívanie ustanovení O. s. p. potom by mohol každý subjekt podávajúci žalobný návrh úmyselne označiť v žalobnom podaní viacero odporcov s cieľom dosiahnuť, aby jeho vec prejednával ním určený súd. Zvlášť výhodnou by bola táto prax pre podnikateľské subjekty, ktoré vedú väčšie množstvo súdnych sporov na viacerých všeobecných súdoch...

Namietaným rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici... podľa nášho názoru prišlo k stavu, keď boli zásadným spôsobom porušené práva sťažovateľa vyplývajúce mu z práva na zákonného sudcu, a teda účinky namietaného rozhodnutia sú nezlučiteľné s Ústavou Slovenskej republiky, ako aj kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách...“

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo... (sťažovateľa, pozn.) na zákonného sudcu podľa Čl. 48 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé prejednanie veci podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru... uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob/171/2013 zo dňa 19. septembra 2013 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob/171/2013 zo dňa 19. septembra 2013 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný zaplatiť... (sťažovateľovi, pozn.) trovy právneho zastúpenia vo výške 340,90 EUR na účet advokáta... do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade,

ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Krajský súd napadnutým uznesením z 19. septembra 2013 potvrdil uznesenie okresného súdu z 27. marca 2013, ktorým tento zamietol námietku sťažovateľa o miestnej nepríslušnosti okresného súdu.

Zo sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy na zákonného sudcu.

Ústavný súd poukazuje na to, že táto námietka sťažovateľa je dovolacím dôvodom podľa § 237 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku. Táto skutočnosť vylučuje rozhodovanie ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa, a preto ju v súlade so svojou judikatúrou odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2016